

BNLs innspill til Klimameldingen; Meld. St. 13, Klimaplan 2021-2030

-Høring i Energi- og miljøkomiteen på Stortinget 2. februar 2021

28. januar 2021

BNL takker komiteen for anledningen til å komme med innspill til meldingen. Som meldingen viser kan omkring 15 % av de norske CO₂-utslippene tilskrives aktiviteter innen bygg, anlegg og eiendom.

BNL er generelt positiv til forslagene i meldingen. Vi er fornøyde med at regjeringen har sett verdikjeden bygg, anlegg og eiendom i sammenheng. Dette var sterkt savnet fra næringen i Klimakur 2030. Vi kan nå kjenne oss igjen i de fakta og forhold som er beskrevet.

Overordnet er det viktig for BNL å formidle at forutsigbarhet er nøkkelen for byggenæringen både når det gjelder innfrielse av krav i lov og forskrift og krav i offentlige innkjøp. Det er laget en handlingsplan for fossilfrie anleggsplasser i transportsektoren. Det gir forutsigbarhet. Konkrete og pålitelige signaler er det også behov for på bygge- og anleggsplasser generelt, for materialprodusenter og transport. BNL er positivt innstilt, men ber om god dialog og tilstrekkelig tid for omstilling. Dette er nøkkelen for at næringen skal ta risikoen det er å investere i lavutslippsløsninger og -teknologi.

Byggenæringen er transportintensiv – tiltak på dette området derfor viktig for våre bedrifter. Det er positivt at klimameldingen har fokus på incentiver for overgang til nullutslippskjøretøy og introduksjon av ny teknologi og løsninger der blant annet virkemidler i Enova skal benyttes. I tillegg til pilotsatsinger, bør ordningene også legge til rette for bredere utrulling av ny teknologi og kjøretøy. For den tyngste transporten er teknologiutviklingen umoden pr. nå og logistikk og effektiviserings-tiltak som mer last pr. kjøretøy er viktige tiltak, i tillegg til satsing på gods på bane. BNL ber Stortinget støtte opp om Grønt landtransportprogram i NHO.

For å nå målene innen transportsektoren er det en forutsetning at staten tar ansvar for infrastruktur (veinett, jernbane) som gjør det mulig for bedriftene å effektivisere transporten. Tiltak for bedre infrastruktur burde fremkomme tydeligere i klimameldingen.

BNL ber om at komiteen tar opp følgende forhold i sine merknader til Klimameldingen:

Fossilfrie (og utslippsfrie) anleggsmaskiner i transportsektoren

Knyttet til denne meldingen er en handlingsplan for fossilfrie anleggsplasser i transportsektoren innen 2025. Fossilfritt omfatter både utslippsfri og biobasert energi, men siden spesielt biodiesel vil være en midlertidig (og omdiskutert) løsning savner BNL en tydeligere offentlig etterspørsel etter utslippsfrie løsninger allerede nå for å nå mål i 2030.

- *BNL ber komiteen anmerke at det må komme mye tydeligere signaler til næringen vedrørende offentlige innkjøperes krav til utslippsfrie maskiner og utstyr. Store anleggsmaskiner krever store investeringer. En elektrisk anleggsmaskin kan i dag være for eksempel 3 ganger dyrere enn en konvensjonell, blant annet fordi de ikke er serieproduserte på grunn av lav etterspørsel.*

BNL er tilsluttet Næringslivets
Hovedorganisasjon - NHO

Byggenæringens Landsforening
Middelthuns gate 27
Postboks 7187 Majorstuen, 0307 Oslo
Telefon 23 08 75 00/ Telefaks 23 08 75 01
Organisasjonsnummer 983 060 463
Bankgiro 6003.06.74742
E-post firmapost@bnl.no / www.bnl.no

- Maskiner som anskaffes i morgen må kunne ha lang levetid både av hensyn til kostnader og med hensyn til ressursbruk og miljø. Flere investeringer bør kunne gjøres i utslippsfrie maskiner allerede nå der det er teknisk mulig. Vil offentlige innkjøpere gi fortrinn for utslippsfrie maskiner og løsninger slik at leverandøren kan kalkulere med at den kommer i bruk? Det er helt nødvendig å gi forutsigbarhet for å øke etterspørselen hos maskinleverandørene.
- For å øke etterspørselen tilstrekkelig internasjonalt og øke sannsynligheten for å få maskiner i serieproduksjon fra (stort sett utenlandske) maskinprodusenter foreslår BNL at norske myndigheter samarbeider med andre nordiske regjeringer om å forespørre utslippsfrie maskiner i offentlige anbud, i takt med de tekniske muligheter som til ethvert tidspunkt finnes for dette.

Tilgjengeliggjøring av fornybar energi/ Energieffektivisering av eksisterende bygg

Å renovere er et godt klimatiltak. Energieffektivisering av bygg tilgjengeliggjør ren energi på en konfliktfri måte som også ivaretar biodiversitet. Det øker levetiden på bygg, noe som er et særdeles viktig tiltak for å få ned klimagassutslippene. Det kan ligge muligheter både i ombygging, energieffektivisering, oppgradering til dagens standard, ny bruk og påbygg. Slik må også arealressurser og eksisterende infrastruktur utnyttes. Her kan Enovas virkemidler bidra på flere måter.

- Det må tas i bruk virkemidler for skrittvisetiltak for økt energieffektivisering av bygninger. En halv million boliger bygget mellom 1945 og 1980 trenger oppgradering. Støtten må ha en sosial profil slik at vanlige boligeiere får råd til å gjennomføre tiltak, og slik at det sørges for å utløse energipotensialet og sysselsettingsgevinsten samt senke klimagassutslipp.
- Kommunene og fylkene må få støtte til rehabilitering av bygg ved tilskudd til energieffektivisering, optimal ressursbruk og forlenget levetid av bygninger.
- Sterkere virkemidler må tas i bruk for å hente ut det store energieffektiviseringspotensialet i den eksisterende bygningsmassen. Her ligger Norge langt etter EU som med sin Green Deal og Renovation Wave går massivt til verks med støtte og virkemidler. Det setter norske byggevarerprodusenter og leverandører i en dårligere konkurransesituasjon.

Klimakrav og sirkulær økonomi i Teknisk forskrift

Teknisk forskrift, TEK, er et viktig virkemiddel for at klima og sirkulære kvaliteter skal vektlegges i byggenæringen.

- Klimakrav og krav til sirkularitet må utvikles i tett samarbeid med næringen, siden dette er nye krav som spesielt de mange og mindre aktørene har liten erfaring med.
- Videre må en innstrammingsplan fremlegges i god tid i forveien for å sikre forutsigbarhet slik at både industrien og resten av byggenæringen får tid til å tilpasse seg fremtidige krav.
- **Helhetlige klimakrav i TEK, hvor byggevarer inngår, er viktig som et supplement til økte CO₂-avgifter siden TEK også vil inkludere importerte byggevarer. Man vil dermed sikre like konkurransevilkår mellom norske byggevarer som er ilagt høye CO₂-avgifter og importerte byggevarer som er underlagt andre avgiftsregimer.**
- Strammere klimakrav og krav til sirkulære løsninger vil blant annet innebære omlegging av industriprosesser og det er behov for å utvikle nye produkter, løsninger og forretningsmodeller. Hele næringen må gjennomgå et kompetanseløft i hvordan klima- og sirkulære krav skal

dokumenteres. Digitale hjelpemidler vil være sentrale og disse må utvikles i et samarbeid mellom næring og myndigheter.

- Byggeregelverket og forskrifter må gjøre det enklere å rehabilitere og unngå riving.
- Kriteriene for å betale dokumentavgift må revideres for å kunne stimulere til økt levetid og økt grad av ombruk av bygg.
- Det må legges enda bedre til rette for transformering av bygg og områder til ny bruk ved regulering og byggesaksbehandling.

Stimulere utfasingen av HFK. (kap. 2.4.1 og 4.5.2.)

Det er installert 2,2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter HFK-gass i norske næringsbygg. I tillegg kommer over 1 million varmepumper og kuldelerlegg i private hjem. Slike gasser kan potensielt føre til store klimagassutslipp om de ikke håndteres rett, og faren/konsekvensen ved dem er lite kjent i befolkningen. Overgang til naturlige kuldemedier kan være en bærekraftig løsning, men gir nye utfordringer pga. brannfare, høyt trykk, giftighet etc.

- Reduksjonen av utslipp av fluorholdige klimagasser gjennom informasjon, avgift og refusjonsordningen for HFK må intensiveres.
- Myndighetene må arbeide for å styrke kunnskapen knyttet til bruk av klimavennlige kuldemedier i befolkningen, hos bygg- og anleggseiere, hos nøkkelpersonell i kulde- og varmepumpebransjen og i utdanningssektoren.
- Kompetansen og fagutdanningen for kulde- og varmepumpemontører for å håndtere miljøvennlige alternativer til HFK på en sikker måte må styrkes.

Digitalisering

En overgang til en mer sirkulær byggenæring vil kreve mer bærekraftige materialer, ombruk og materialgjenvinning. For å dokumentere at bygg og byggematerialer oppfyller kravene, må man vite hva man måler og hvordan. Et betydelig bidrag til en sirkulær byggenæring er derfor at det utvikles et felles system for hvordan egenskapene til byggevarer entydig dokumenteres. Digitalisering, maskinlesbar produktdokumentasjon basert på standarder og felles spesifikasjoner er en forutsetning for å lykkes. Løsningen ligger i å utarbeide såkalte produktdatamaler, PDT.

Byggenæringen arbeider nå med å etablere en forvaltningsorganisasjon for produktdatamaler.

- Myndighetene må delta aktivt i arbeidet med å utvikle produktdatamaler gjennom å stille krav om maskinlesbar produktdokumentasjon og tilpasse forskrifter (DOK/TEK) til de standardiserte produktdatamalene.

CO₂-avgiften

BNL har forståelse for at økte CO₂-avgifter er et sentralt virkemiddel for å redusere klimagassutslippene innen ikke-kvotepliktig sektor. Det er imidlertid en forutsetning at midlene kommer tilbake til sektoren i form av kompenserende tilskudd og andre tiltak for å kutte CO₂-utslipp, både i industrien og for transport. Det må også innrettes slik at det ikke gir konkurransevridning mot import for norske bedrifter.

Byggenæringens Landsforening, BNL